

alpinizmu na straneh 163 in 180 naveden kot prvi plezalec severnega grebena Triglava iz leta 1902, to je grebena, ki veže Kugyjevo polico z vrhom Triglava. Naveden je seveda še marsikje drugje. A za nas je v tej zvezi pomembno predvsem spoznanje, da si v gorah ne delajo imena le moralno neoporečni ljudje.)

Vrh Begunjščice je prizanesljivo in šaljivo zavil v celofan: »Ob lepih dneh na vrhu ne bomo sami. V zraku brni nemško in slovensko planinsko žlobudranje, najvišjo točko pa bodo po umiku dvonožcev nedvomno zasedle trume štirinožcev. Do tega zaključka je prav lahko priti po debelo nastlanih »talnih markacijah«, ki pričajo, da ovce niti malo ne trpijo za zaprtjem. Planinca plemenitih in visokih nazorov taki naravni proizvodi gorske narave seveda ne motijo. Truden kot je, se vsede, kjer jè, in jé.« (Str. 85)

Med mnogimi podrobnostmi, ki pa jim je tukaj nemogoče odmeriti prostor, ošvrkne avtor mimogrede tudi **Jörga Haiderja**, ki je v Medjemu dolu (še nedavno bi rekli »sredi slovenskega sveta«) dobil v dar 200 milijonov šilingov vredno posest. (Od kod Nemcem moč in prizor do Slovencev?)

Tako je mogoče vodniku delno oprostiti striktno indiferentno nemško stališče, ki je do Slovencev vedno nekoliko boleče. Kot da se med obema narodnostima dviga neviden, domala neprodiren zid. Seveda so imena južno od državne meje korektno navedena (razen, recimo, »Begunšitza« – nemško podomačena? – vendar korektno »Storžič«; pri imenih gorá na meji je pač treba pustiti več tolerance, zato »Koschuta«, »Selenitza«, »Vertatscha«, »Käartner Storschitz«), toda slovenska so tudi severno od državne meje, kjer pa v vodnikovem besedilu le izjemoma najdemo v oklepaju tudi kak slovenski pripis. Med Slovenci, ki so izvorni prebivalci Karavank na obeh straneh, kot da ni vrednih in zaslužnih imen, četudi so sicer za prekipevajočo človeško ustvarjalnost Karavanke izjemno rodovitne. Ko naš vodnik priča o tej ustvarjalnosti, priča (na severni strani) le o nemški. Prijazen odstavek (za južno stran) pa najdemo na str. 154: »V Trziču je doma

najuspešnejši slovenski smučar **Bojan Kržižaj**. V sezoni 1986/87 je osvojil svetovni pokal v slalomu. V gorah okrog Trziča, torej seveda tudi na Storžiču, je plezal eden največjih modernega alpinizma, **Tomo Česen**. Po vsem svetu je šel glas, ko je ta Slovenec leta 1986 kot prvi človek v eni zimski sezoni preplezal tri najbolj razvpite alpske stene: Eigerjevo severno, Walkerjev steber in Matterhornovo severno.« (Opomba S. K.: Tomo Česen tedaj ni preplezal Walkerjevega stebra, temveč Mrtvaški prt / Linceul.)

Mimo tega so seveda tu nadnacionalna imena **Kugy, Hacquet, Valvasor**, ki pa gredo, ker so pač pisali v nemščini, Nemcem bolj na roko. A da ne bo pomote: če se Slovenci ne bi čutili ogrožene, bi knjigi priznali visoko stopnjo publicistične nevtralnosti in politične demokratičnosti. Ljubše bi nam seveda bilo, če bi Slovincem in slovenščini naklonil avtor malo več veljave, kar naj bi se videlo tudi na malo boljšem obvladanju slovenskega jezika (Mala Kepa namesto Mela Kepa, Žleb namesto Zleb in sploh malo manj nevešče ravnanje s strešicami, tudi Tomo je pri vsej hvali ostal »Česen«; prileglo bi se tudi priznanje, da je nekaj podatkov vendarle črpal tudi iz slovenskih virov).

Enako kot Tuscharjev vodnik tudi ta prisoja Storžič Karavankam, četudi za hip omahuje, ker se avtorju zdi, da geologi in geografi, nemški in slovenski, še niso rekli zadnje besede. (Tu se je prikradla ena od redkih napak v knjigi: Storžič naj bi stal *vzhodno* od Kranja, str. 152.) V Sloveniji sodimo, da spada Storžič h Kamniškim Alpam, kamor čisto nedvomno, tudi s koroškega stališča, spada »Vellacher Turm« (str. 146; glej tudi PV 1994/12, kjer sem za ta od Slovencev neimenovani vršiček predlagal ime Storžek), ki se je očitno po pomoti znašel med platnicami z naslovom Karavanken.

Tisti prej omenjeni zid nam brani tudi, da bi uskladjili nekatera poimenovanja. Najbolj vpijoč primer je nemški Pautz (iz slovenske besede »palec«, v domači izgovorjavi »pauc«), ki je za Slovence Zelen-

jak, in nemška Selenitza, ki je naš Palec. Toda naš Palec je brez dvoma pravilno poimenovan, tako mu pravijo Slovenci v Podnu (npr. na domačiji **Podnar/Bodenbauer**, ki ga naš vodnik žal ne omenja). Nemški plezalci so po vsej verjetnosti domačine nekoč narobe razumeli, predvsem pa niso razumeli pomena besede »palec«/»pauc« (nemško Daumen). Meni je stari Podnar, zdaj že pokojni, pokazal goro in rekel: »Vidiš, takole je, kakor da bi stisnil pest, palec pa gor pomolil.« Tako podobo ima ta gora od severa. Če se bodo dali Nemci v to prepričati, bodo imeli seveda težke perturbacije, ko bodo metali »Pautz« in »Selenitza« z zemljevidov in iz literature. Zato raje vso zadevo kar puščajo na miru in razkorak med slovenščino in nemščino ostaja.

Po svoji esejistični naravnosti predstavlja Poscheva knjiga skorajda nov tip vodnika. Takega, ki se Karavankam idealno prilega. Po osnovni vsebini ostaja planinsko-pohodniški (ni alpinistični), kot tak priročen navdihovalec nedeljskih izletov. Zaradi množice izredno zanimivih podatkov, ki so v Sloveniji le malo znani, pa bo vsakomur, ki je več nemščine, zelo ljub sopotnik. Je vodnik z dušo.

Stanko Klinar

PD Podnanos – 15 let, jubilejna publikacija

Člani PD Podnanos so izbrali za svoj slavnostni občni zbor ob 15-letnici delovanja prav večer pred slovenskim kulturnim praznikom, 7. februarja 1998, in na njem predstavili tudi svojo prvo jubilejno publikacijo.

Planinsko društvo Podnanos je vseh 15 let delovanja imelo skupine izjemno delavoljnih članov, ki so z veseljem delali za dobrobit društva in njegovega razvoja in se ob tem niso ustrašili naporov in žrtev. To so pokazali tudi pri odločitvi, da se podajo na stromo pot trajne obeležitve petnajstletnega delovanja društva z izdajo tiskane brošure. Prav gotovo so se zavedali, da je uresničitev take pobude velikega 351

pomena za promocijo lastnega društva in nadvse pomemben prispevek za identiteto krajev, od koder prihajajo »glava in udje« te gorniške družbe, to pa so v glavnem vasi skrajnega konca zgornje Vipavske doline, zlasti Lozice in Podnanos.

Jubilejni publikaciji se pozna, da so jo sestavljale in urejale roke in glave ustvarjalnih ljudi, ki imajo veliko ljubezen do gorništvu in ki so večji pisanja. Dobili smo »izdelek«, ki je trajnega pomena, ker je del mozaika krajevne preteklosti in še več, slovenske gorniške zgodovine.

Prav je, da naštejemo tiste, ki so nosili »težo dneva« pri pripravi publikacije. **Danijela Fabčić, Kristina Jelerčić, Elena Kodre, Boštjan Nabergoj in Matjaž Trošt** so jo gotovo nosili v največji meri – v njihovih rokah je bilo nelahko delo urednikovanja brošure in vseh mnogih del, ki so potrebna od zamisli do izida. Lepo število članov društva je dalo na razpolago fotografsko gradivo, besedila je lektorirala **Bojana Pižent-Kompara**, grafično oblikovanje je delo **Uroša Ergaverja**, tisk je oskrbela tiskarna V&H iz Ajdovščine. Publikacija je kar obsežna, saj ponuja 60 strani branja.

Vsi pisci zaslužijo pohvalno oceno.

Mladi zgodovinarki Eleni Kodre je ob pomanjkanju virov uspelo napisati zgledno poljudno predstavitev okvirne zgodovine društva z naslovom Naših petnajst let.

Posamezne izpostavljene društvene dejavnosti so obravnavane v posebnih prispevkih.

Kristina Jelerčić je v prispevku Šotor – naš drugi dom zgoščeno opisala lepo število društvenih taborjenj. **Aleš Bratož** je s sočno besedo predstavil organizacijo vsakoletnih zimskih pohodov na Nanos. V ta vsebinski sklop sodi tudi pregleden prispevek, ki podrobneje predstavlja delovanje mladinskega odseka in ga je napisala Danijela Fabčić.

Več strani je posvečenih pogovorom s funkcionarji in zaslužnimi člani društva, ki sta jih pripravila Boštjan Nabergoj in Matjaž Trošt. Veliko zanimivega in pomembnega za razumevanje društvene pretek-

losti in sedanjosti so povedali **Ivan Bratož, Pavel Lavrenčič, Jože Kodre, Stojan Viteznik, Ivan Kodre, Boštjan Nabergoj, Jožica Mozetič, Bernard Vovk in Rina Bratož**.

Veliko prostora so uredniki namenili sestavkom, ki so napisani pod skupnim naslovom Izpod peresa. V njih so svoja gorniška čustva izpovedali **Andreja Pižent, Andreja Semenič, Danijela Fabčić, Erna Žgur, Janko Božič, Ivana Bratož, Ljubo Meden, Marko Nabergoj, Natalija Fabčić, Ožbej Marc** in v verzih **Polona Prosen**. Kar lepa bera napisanih zgodb, ki so jih planinci doživljali pri organizacijskem delu, na pohodih, vzponih in ob drugih druženjih. Popeljejo nas v čudovita in nenavadna doživetja, ki jih moreta izkusiti gorniška duša in srce. Mnogo občutenih in deloma tudi duhovitih misli je bilo izrečenih in napisanih, kar spričuje, da ima društvo lepo skupino pišočin ljudi.

Uredniški odbor in zlasti pisci sestavkov z zgodovinopisno tematiko so se spopadali s problemom, ki pri mnogih društvih najbolj »udari na plano« prav ob jubilejih – pomanjkanjem arhivskega gradiva. Pisane, slikovne, filmske in zvočne sledi osnovnega poslovanja in vseh mnogoterih dejavnosti društva so pač tiste dokumentarne priče, ki ob pravilni skrbi zanje trajno dokazujejo obstoj društva in so nepogrešljiv zgodovinski vir za vse prihodnje rodo. Če bi sestavljalci brošure imeli na razpolago več arhivskega gradiva, bi se morebiti lahko odločili še za objavo nekaterih vsebin (npr. pregleden seznam vseh pohodov, ki jih je društvo organiziralo, ali pa popoln seznam vseh članov upravnega odbora in drugih organov društva). Upati je, da bo skrb za dobro pisarniško poslovanje in dokumentarno gradivo dobilo pri vodstvu društva večjo težo. Ko bo društvo dočakalo naslednji jubilej in bo priložnost za objavo nove brošure, ne bo več težav, ki nastajajo zaradi pomanjkanja arhivskih virov.

Publikacija ima lepo število objavljenih fotografij, uspelo oblikovane

platnice in je nasploh grafično dobro oblikovana. Očitati ji je mogoče le malo pomanjkljivosti (med njimi mogoče to, da bi bilo koristno vse objavljene fotografije opisno dokumentirati).

Jubilejni publikaciji PD Podnanos je mogoče med vsemi društvenimi publikacijami, ki so doslej izšle v tem kraju, pa tudi med mnogimi tovrstnimi, ki so izšle drugod, pripisati visoko oceno; v širšem smislu je izid brošure pomembno dejanje, v ožjem krajevnem pa je svojstven in kvaliteten dosežek.

Vrlim gornikom iz krajev pod Nanosom kličemo:

*Let petnajst že zbrani v društvu,
gorskih čustev, ne v stremušču,
so planine vas krepile,
čare mnoge vam razkrile!*

*Gore, stvarstvo ste vzljubili,
Nanos mnogim ste odkrili,
če tako bo še odslej,
nov prišel bo jubilej!*

*V krajih teh, v tej dolin'ci,
stvarstvo čuvajte, planinci,
gorohodci vsi, vodniki –
vzorni bod' te društveniki!*

*Družba v časti – hribolazci,
stari, srednjiki in mladi,
dvajset, več, še petdeset
naj se vam našteje let!*

Jurij Rosa

Karavanke in Kamniške Alpe v nemščini

Ingrid Pilz, ki je pred leti napisala lepo knjigo »Čudoviti svet Julijskih Alp« (v slovenskem prevodu je izšla leta 1993 pri Mladinski knjigi), se je zdaj posvetila Karavankam: z lansko letnico izida je pri založbi Styria v Gradcu v Avstriji izšla njena knjiga »Naturparadies Karawanken und Steiner Alpen«, 208 strani debela knjiga formata 21,5 x 27 centimetrov s 169 ilustracijami, od tega 49 panoramami in 78 skicami ter s priročno žepno vodniško prilogo. Knjiga skupaj z vodnikom stane 496 avstrijskih šilingov oziroma 68 nemških mark oziroma 65 švicarskih frankov.